

การมีส่วนร่วมจัดการขยะมูลฝอยของคณะกรรมการชุมชนเทศบาลเมืองหัวหิน
จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
Participation of Community Committee in Solid Waste Management,
Huahin Municipality, Prachuapkhirikhan Province

ไพรัตน์ ยิ่งยง*
ผู้ช่วยศาสตราจารย์พระพงศ์ ภัคคีรี**

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อ 1) เพื่อศึกษาความรู้ความเข้าใจและการรับรู้ข้อมูลข่าวสารการจัดการขยะมูลฝอยของคณะกรรมการชุมชน เทศบาลเมืองหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ 2) เพื่อศึกษารูปแบบการจัดการขยะของคณะกรรมการชุมชน เทศบาลเมืองหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ 3) เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอย ของคณะกรรมการชุมชน เทศบาลเมืองหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ 4) เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคและแนวทางในการจัดการขยะมูลฝอย ของคณะกรรมการชุมชน เทศบาลเมืองหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ 5) เพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาการจัดการขยะมูลฝอยของคณะกรรมการชุมชน เทศบาลเมืองหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 277 คน และทำการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย เครื่องมือในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม ใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistical) โดยใช้ตารางแจกแจงความถี่เป็นค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ค่าสูงสุด(maximum) และค่าต่ำสุด(minimum) ผลการศึกษาพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมการจัดการขยะมูลฝอยของคณะกรรมการชุมชน เทศบาลเมืองหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อจำแนกเป็นรายด้านแล้วปรากฏว่า ด้านการมีส่วนร่วมในด้านการตัดสินใจมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด อยู่ในระดับปานกลาง รองลงมาเป็นด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ อยู่ในระดับน้อย และด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล อยู่ในระดับน้อย ตามลำดับ

*นักศึกษาลัทธิปริญญาตรีศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง

**อาจารย์ที่ปรึกษา

บทนำ

ปัญหาขยะกำลังเป็นปัญหาสำคัญไม่มากไม่น้อยไปกว่าปัญหาโลกร้อนที่ทุกประเทศกำลังเผชิญและต้องทุ่มเทพยายามในการจัดการปัญหาดังกล่าวนอกจากกลิ่นเหม็นรบกวนและเป็นแหล่งเพาะเชื้อโรคแล้ว ปัญหาขยะยังก่อให้เกิดปัญหามลพิษด้านอื่น อีกไม่ว่าจะเป็นปัญหามลพิษทางน้ำจากน้ำเสียที่รั่วไหลจากแหล่งเทกองขยะ ขยะที่ถูกฝังกลบอยู่ใต้ดินทำให้คุณภาพแหล่งน้ำผิวดินและใต้ดินแย่ลง นอกจากนี้หากเกิดเพลิงไหม้กองขยะดังเช่นกรณีไฟไหม้กองขยะที่สมุทรปราการก็ทำให้เกิดมลพิษทางอากาศตามมาโดยเฉพาะเมื่อมีขยะที่มีสารพิษปะปนอยู่ อาจเนื่องจากการไม่มีการคัดแยกขยะอย่างเหมาะสม จะเห็นได้ว่าปัญหาขยะนับวันจะทวีความรุนแรงมากยิ่งขึ้นเนื่องจากสภาพเศรษฐกิจและสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป การขยายตัวของประชากรและการอยู่อาศัยในเขตเมืองซึ่งเป็นรูปแบบการดำเนินชีวิตที่ก่อให้เกิดปริมาณขยะมากกว่าการอาศัยอยู่ในชนบท การขยายตัวทางเศรษฐกิจและการแข่งขันในอุตสาหกรรม ทำให้ผู้ผลิตพยายามพัฒนาสินค้ารูปแบบใหม่ๆ ก่อให้เกิดขยะประมาณ 300,000 ตันต่อวัน แต่เพียงสิบปีผ่านไปประชากรที่อาศัยอยู่ในเขตเมืองมีจำนวนเพิ่มขึ้นเป็น 2.9 พันล้านคน หรือคิดเป็น 49% ของประชากรโลก ทำให้เกิดปริมาณขยะเพิ่มขึ้นเป็น 3 ล้านตันต่อวัน และจากการประมาณการคาดว่าภายในปี 2025 ปริมาณขยะนี้จะเพิ่มขึ้นเป็นสองเท่า โดยการแก้ไขปัญหามลพิษที่ดียิ่งที่สุดก็คือการลดปริมาณขยะลงให้เหลือน้อยที่สุด เพราะนอกจากจะเป็นการประหยัดทรัพยากรแล้ว ยังช่วยประหยัดต้นทุนในการกำจัดขยะอีกด้วย (อนิณ อรุณเรืองสวัสดิ์, 2561)

ขยะมูลฝอยชุมชน ปัญหาใหญ่ที่ประเทศกำลังประสบอยู่ การดำเนินการแก้ไขปัญหามลพิษชุมชนที่ผ่านมามีองค์ประกอบส่วนท้องถิ่น ซึ่งเป็นหน่วยงานหลักในการดำเนินการภายใต้การสนับสนุนของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงพลังงานภายใต้กรอบแนวทางที่สำคัญ ได้แก่ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ นโยบายและแผนส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ นโยบายรัฐบาล นโยบายการรวมกลุ่มขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นโยบายการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการ ขยะมูลฝอย นโยบายส่งเสริมพลังงานทดแทน ทั้งนี้พบว่าปัญหาสำคัญในการดำเนินการแก้ไขปัญหามลพิษชุมชนที่ผ่านมา ได้แก่ ข้อจำกัดด้านงบประมาณ ข้อจำกัดในด้านสมรรถนะองค์กร ปัญหาด้านการผลักดันนโยบายสู่การปฏิบัติ ปัญหาข้อจำกัดด้านสถานที่ ปัญหาผลกระทบของ สารเคมีต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อม รวมถึงปัญหาด้านการประชาสัมพันธ์ประเด็นปัญหาดังกล่าว หากไม่มีการแก้ไขใดๆ จะส่งผลให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและเป็นอันตรายคุกคามต่อ สุขภาพอนามัยของประชาชนได้ ดังนั้นความสำคัญของปัญหาปริมาณขยะสะสมที่มีเป็นจำนวนมากและขาดการจัดการให้ถูกต้องตามหลักวิชาการ จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ทุกภาคส่วนของสังคมไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคมต้องตระหนักและร่วมกันหาแนวทางแก้ไขปัญหา (ปิยชาติ ศิลปสุวรรณ, 2561)

การร่วมกันแก้ไขปัญหามลพิษและพัฒนาท้องถิ่นจะเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นสำคัญโดยการที่ประชาชนจะมีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมมากน้อยเพียงใดนั้น ขึ้นอยู่กับบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตลอดจนความรู้ความสามารถรวมถึงความรับผิดชอบของประชาชน โดยหากประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น ก็จะส่งผลให้เกิดการบริหารงานแบบธรรมาภิบาล (Good Governance) รวมทั้งหากประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองตนเองสูง โครงการหรือกิจกรรมในการพัฒนาท้องถิ่นก็จะเกิดขึ้นเพื่อตอบสนองตรงตามความต้องการของประชาชน ส่งผลทำให้เกิดการรวมพลังเกิดความสำเร็จตามที่คาดหวัง และตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้ อบ.ค. 162 ให้เทศบาลมีอำนาจหน้าที่ในการจัดระบบการบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของ ประชาชนในท้องถิ่นของตนเอง ได้แก่ การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น การจัดระบบการคมนาคมขนส่ง การจัด สาธารณูปโภคและสาธารณูปการ การส่งเสริมอาชีพและพาณิชย์ การจัดการวิจัยส่งเสริมกีฬาและการท่องเที่ยว การสังคมสงเคราะห์ การจัดการที่อยู่

อาศัยและสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ การสืบสานรักษาศิลปวัฒนธรรม การส่งเสริมประชาธิปไตยและการมีส่วนร่วมของประชาชน การจัดระบบ สาธารณสุข การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การป้องกันและรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน (Department of Local Government, 2006) จะเห็นได้ว่าเทศบาลมีอำนาจหน้าที่ในการให้บริการสาธารณะรวมทั้งต้องดำเนินการตามอำนาจ หน้าที่ที่กฎหมายกำหนด การที่เทศบาลจะดำเนินการพัฒนาให้เกิดประโยชน์กับประชาชนมากที่สุดและมีความยั่งยืนมากที่สุดจำเป็นต้องมีที่เทศบาลต้องสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเทศบาล โดยการเข้ามามีบทบาทในกิจกรรมทางการบริหารระดับท้องถิ่นของประชาชนในปัจจุบัน ก็เพื่อจะให้การบริหารงานของแต่ละท้องถิ่นสามารถตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น บทบาทของคณะกรรมการชุมชนในเขตเทศบาลเมืองหัวหิน อำเภอเมือง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ในบทบาทการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานที่ผ่านมาโดยเฉพาะบทบาทที่เกี่ยวข้องกับการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมอันสืบเนื่องมาจากขยะ พบว่ามีค่อนข้างน้อยเหตุผลสำคัญ คือความคิดและความรู้สึกของประชาชนเองว่ามีใช้บทบาทหน้าที่ที่บัญญัติไว้เป็นข้อกฎหมายที่เขาต้องกระทำ ซึ่งหน่วยงานภาครัฐและองค์กรอื่นๆ ควรที่จะเข้าไปกระตุ้นและให้การสนับสนุนส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีบทบาทด้วยวิธีการต่างๆ เพื่อพัฒนาชุมชนท้องถิ่น

จากความสำคัญและปัญหาข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอย ของคณะกรรมการชุมชนเทศบาลเมืองหัวหิน อำเภอเมืองจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ในฐานะที่ผู้ศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของคนในชุมชนเทศบาลเมืองหัวหิน ซึ่งเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีบทบาท สำคัญในการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมส่วนท้องถิ่น เพื่อสุขภาพและอนามัยที่ดีของประชาชนในชุมชน ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจในการศึกษา การมีส่วนร่วมของคนในชุมชนเพื่อใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม มีความรู้ความเข้าใจในการจัดการขยะมูลฝอย ทั้งนี้เพื่อนำผลการวิจัยเสนอต่อเทศบาล ใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมชุมชนเพื่อการมีส่วนร่วมและเป็นแนวทางในการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชนเทศบาลเมืองหัวหินให้มีประสิทธิภาพต่อไปในอนาคต

คำถามการวิจัย

1. รูปแบบการจัดการขยะของคณะกรรมการชุมชน เทศบาลเมืองหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เป็นแบบใด
2. ระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอย ของคณะกรรมการชุมชนเทศบาลเมืองหัวหิน อำเภอเมืองจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ อยู่ในระดับใด

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความรู้ความเข้าใจและการรับรู้ข้อมูลข่าวสารการจัดการขยะมูลฝอยของคณะกรรมการชุมชน เทศบาลเมืองหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
2. เพื่อศึกษารูปแบบการจัดการขยะของคณะกรรมการชุมชน เทศบาลเมืองหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
3. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอย ของคณะกรรมการชุมชน เทศบาลเมืองหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
4. เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคและแนวทางในการจัดการขยะมูลฝอย ของคณะกรรมการชุมชน เทศบาลเมืองหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
5. เพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาการจัดการขยะมูลฝอยของคณะกรรมการชุมชน เทศบาลเมืองหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา ในการศึกษาการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของคณะกรรมการชุมชนต่อเทศบาลเมืองหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ศึกษาถึงการมีส่วนร่วมใน 3 ด้าน ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล

ขอบเขตด้านประชากร ประชากรที่ทำการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ คณะกรรมการชุมชน เทศบาลเมืองหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จำนวน 899 คน (เทศบาลเมืองหัวหิน, 2563) กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ คณะกรรมการชุมชนอำเภอเมือง จากตำบลหัวหิน 277 คน

ขอบเขตด้านพื้นที่ พื้นที่ทำการวิจัยครั้งนี้ศึกษาจากคณะกรรมการชุมชน ประกอบด้วย 2 ตำบลได้แก่ตำบลหนองแกและตำบลหัวหิน อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ขอบเขตด้านระยะเวลา ระยะเวลาในการดำเนินงานวิจัย ตุลาคม 64 - ธันวาคม 64 รวมระยะเวลา 3 เดือน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้ทราบถึงความรู้ความเข้าใจและการรับรู้ข้อมูลข่าวสารการจัดการขยะมูลฝอยของคณะกรรมการชุมชน เทศบาลเมืองหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เพื่อใช้ประโยชน์ในการวางแผนและการกระตุ้นให้คณะกรรมการชุมชนเกิดความตระหนักในการแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยได้อย่างถูกต้อง
2. ได้ทราบถึงรูปแบบการจัดการขยะของคณะกรรมการชุมชน เทศบาลเมืองหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เพื่อประโยชน์ในการวางแผนและการพัฒนาการจัดการขยะมูลฝอย
3. ได้ทราบถึงการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอย เพื่อนำผลไปพัฒนาในการแก้ไขปัญหา
4. ได้ทราบปัญหาอุปสรรคและแนวทางในการจัดการขยะมูลฝอยของคณะกรรมการชุมชน เทศบาลเมืองหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
5. ใช้เป็นแนวทางการพัฒนาการจัดการขยะมูลฝอยของคณะกรรมการชุมชน เทศบาลเมืองหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

แนวคิด ทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

Cohen, J.M., and Uphoff, N.T. (1981) ได้มีการนำเอากระบวนการมีส่วนร่วมจากนักวิชาการทั้งหลายมาประมวลเป็นแนวคิดหลัก และได้จำแนก รูปแบบกระบวนการมีส่วนร่วม ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision Making) ในกระบวนการของการตัดสินใจนั้น ประการแรกสุดที่ต้องกระทำ คือการกำหนดความต้องการและการจัดลำดับความสำคัญ ต่อจากนั้นก็เลือกนโยบายและประชาชนที่เกี่ยวข้อง การตัดสินใจนี้เป็นกระบวนการต่อเนื่องที่ต้องดำเนินการไปเรื่อยๆ ตั้งแต่การตัดสินใจในช่วงเริ่มต้น การตัดสินใจในช่วงดำเนินการวางแผน และการตัดสินใจในช่วงการปฏิบัติตามแผนที่วางไว้
2. การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน (Implementation) ในส่วนที่เป็นองค์ประกอบของการดำเนินงานโครงการนั้น ได้มาจากคำถามว่าใครจะทำประโยชน์ให้แก่โครงการได้บ้างและจะทำประโยชน์ได้โดยวิธีใด เช่น การช่วยเหลือด้านทรัพยากร การบริหารการงานและการประสานงาน และการขอความช่วยเหลือ เป็นต้น
3. การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (Benefits) ในส่วนที่เกี่ยวกับผลประโยชน์นอกจากความสำคัญของผลประโยชน์ในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพแล้ว ยังจะต้องพิจารณาถึงการกระจายผลประโยชน์ภายในกลุ่มด้วย

ผลประโยชน์ของโครงการนี้รวมทั้งผลที่เป็นประโยชน์ทางบวกและผลที่เกิดขึ้นในทางลบที่เป็นผลเสียของโครงการ ซึ่งจะเป็นประโยชน์และเป็นโทษต่อบุคคลและสังคมด้วย

4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation)การมีส่วนร่วมในการประเมิน ผลนั้นสิ่งสำคัญจะต้องสังเกต คือ ความเห็น (Views) ความชอบ (Preferences) และความคาดหวัง (Expectation) ซึ่งมีอิทธิพลสามารถแปรเปลี่ยน พฤติกรรมของบุคคลในกลุ่มต่างๆ ได้

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการขยะ

ขยะมูลฝอย หมายถึง เศษกระดาษ เศษถุงพลาสติก เศษผัก เศษอาหาร ใบไม้ ซากสัตว์ รวมถึงวัตถุอื่นๆ ที่มนุษย์ไม่ต้องการเรียกว่า ขยะมูลฝอย ขยะมูลฝอยเกิดจากกิจกรรมใน บ้านเรือน โรงงาน โรงเรียน ตลาด ร้านค้าข้างถนน บริเวณที่มีการก่อสร้าง และทุกแห่งที่มีมนุษย์อยู่ เป็นต้น

ขยะมูลฝอยหรือของเสีย แบ่งเป็นขยะมูลฝอยธรรมดาทั่วไป ได้แก่ ขยะมูลฝอย สด เศษอาหาร กระดาษ โฟม พลาสติก ขวด แก้ว โลหะ ฯลฯ และของเสียอันตราย ได้แก่ ขยะมูลฝอยติดเชื้อจากโรงพยาบาล กากสารเคมี สารเคมีกำจัดแมลง กากน้ำมัน หลอดฟลูออเรสเซนต์ แบตเตอรี่ใช้แล้ว แหล่งกำเนิดขยะมูลฝอยหรือของเสียที่สำคัญ ได้แก่ชุมชน โรงงานอุตสาหกรรมและ พื้นที่เกษตรกรรม (กรมควบคุมมลพิษ, 2546)

ขยะหรือมูลฝอย (Solid waste) หมายความถึง เศษกระดาษ เศษผ้า เศษอาหาร เศษสินค้า เศษวัตถุ ถุงพลาสติก ภาชนะที่ใส่อาหาร ถัง มูลสัตว์ซากสัตว์ หรือสิ่งอื่นใดที่เก็บกวาด จากถนน ตลาด ที่เลี้ยงสัตว์หรือที่อื่นๆ และ หมายความรวมถึงมูลฝอยติดเชื้อ มูลฝอยที่เป็นพิษ หรือ อันตรายจากชุมชนหรือครัวเรือน (กรมควบคุมมลพิษ, 2551)

ขยะมูลฝอย หมายถึง สิ่งของเหลือทิ้งจากกระบวนการผลิตและอุปโภค ซึ่ง เสื่อมสภาพจนใช้การไม่ได้หรือไม่ต้องการใช้แล้วบางชนิดเป็นของแข็งหรือกากของเสียมีผลต่อสุขภาพทางกายและจิตใจเนื่องจากความสกปรก เป็น แหล่งเพาะเชื้อโรค ทำให้เกิดมลพิษทางสายตา (ฐปณิต จุลวงษ์, 2553)

ดังนั้น ผู้วิจัยขอสรุปนิยามและความหมายของขยะมูลฝอยว่า ขยะมูลฝอย หมายถึง เศษต่างๆที่มนุษย์ไม่ต้องการ รวมถึงถัง มูลสัตว์และซากสัตว์ ที่ได้จากการเก็บกวาดจากถนน สถานที่เลี้ยงหรือที่อื่น ซึ่งจะรวมถึงขยะมูลฝอยติดเชื้อและขยะมูลฝอยอันตรายที่เกิดจากครัวเรือนด้วย

การลดปริมาณขยะมูลฝอย

การลดปริมาณขยะมูลฝอยจากแหล่งที่เกิดขึ้นนั้น ควรพยายามมุ่งหลีกเลี่ยงหรือลดการใช้หรือบริโภคสิ่งของบางชนิด ซึ่งการปฏิบัติส่วนใหญ่จะขึ้นอยู่กับสถานการณ์และความร่วมมือของประชาชน ตัวอย่างอย่างของ วิธีการลดปริมาณมูลฝอยได้แก่ การนำผลิตภัณฑ์กลับมาใช้ใหม่ การพยายามใช้สิ่งของต่างๆ หลายครั้งก่อนที่จะทิ้ง หรือ เลือกลงใช้ผลิตภัณฑ์ที่ใช้ใหม่ทดแทนแทนการใช้ผลิตภัณฑ์ใช้ครั้งเดียวทิ้งลดปริมาณวัสดุได้แก่ พยายามเลือกใช้สินค้าที่บรรจุอยู่ในบรรจุภัณฑ์ขนาดใหญ่แทนบรรจุภัณฑ์ที่มีขนาดเล็ก เพื่อเป็นการลดปริมาณบรรจุภัณฑ์ที่จะต้อง กลายเป็นของเสียลดความเป็นพิษ ได้แก่การใช้ผลิตภัณฑ์ที่มีความเป็นพิษต่อสภาพแวดล้อมน้อย เช่น ผลิตภัณฑ์ สเปรย์ทุกชนิด น้ำยาทำความสะอาด ยาฆ่าแมลง เป็นต้น ใช้ผลิตภัณฑ์ที่มีอายุการใช้งานนาน ได้แก่ พยายาม เลือกใช้สินค้าที่มีความคงทนถาวรและมีอายุการใช้งานนาน รวมทั้งซ่อมแซมของใช้ต่างๆ ให้ใช้งานได้ที่สุดก่อนทิ้ง ไป ลดการบริโภค ได้แก่ พยายามทำความเข้าใจกับผู้บริโภคถึงวัสดุที่กำลังจะกำจัดยากหรือมีปัญหาสิ่งแวดล้อม เพื่อลด ปริมาณการใช้วัสดุเหล่านั้นเช่น ซ้อนพลาสติก ถุงพลาสติกบรรจุอาหาร โฟมบรรจุอาหาร เป็นต้น

การนำขยะมูลฝอยกลับมาใช้ประโยชน์ มูลฝอยหรือของทิ้งแล้วในสภาพความเป็น จริงของที่ทิ้งแล้วเหล่านี้ยังคง มีประโยชน์ปะปนอยู่มากบ้างน้อยบ้าง ซึ่งอาจนำมาใช้ประโยชน์ทางด้านวัสดุพลังงานหรือในการปรับปรุง คุณภาพของดิน การนำมูลฝอยกลับมาใช้ประโยชน์จะมีผลในการลดปริมาณมูลฝอยที่ต้องการกำจัดและสามารถ นำเอาทรัพยากรกลับมาใช้ประโยชน์ได้อีกซึ่งการนำมูลฝอยกลับมาใช้ประโยชน์ได้มีการปฏิบัติมาเป็น เวลานาน แล้วในลักษณะระบบแบบแบ่ง เช่น พนักงานเก็บขนขยะมูลฝอยประจำรถ ทำการคัดแยกเอาเศษกระดาษ พลาสติก

แก้ว โลหะ ออกจากมูลฝอยที่เก็บได้และนำไปขายแก่ผู้รับซื้อของเก่า เพื่อส่งต่อโรงงานผลิตเป็นสินค้าเป็นต้น ขบวนการนำขยะมูลฝอยกลับมาใช้ประโยชน์ สามารถเริ่มตั้งแต่เมื่อขยะมูลฝอยนั้นถูกผลิตออกมาใหม่ ๆ จนกระทั่งก่อนการ กำจัดในขั้นสุดท้าย โดยการนำกลับมาใช้ประโยชน์แบ่งออกเป็นหลายวิธีการ เช่น การนำผลิตภัณฑ์กลับมาใช้ใหม่ ได้แก่ การใช้ผลิตภัณฑ์หลาย ๆ ครั้งก่อนทิ้ง การนำขวดแก้วมาใช้ใหม่ การนำวัสดุไปผ่านขบวนการเพื่อผลิตเป็นสินค้าใหม่ เช่น การผลิตกระดาษจากเศษกระดาษเก่า การนำของเสียไปผลิตเป็นผลิตภัณฑ์ชนิดอื่น ๆ ได้แก่ การนำของเสียมาผ่านขบวนการผลิต เช่น การนำมูลฝอยมาหมักเป็นปุ๋ยหมัก การนำของเสียมาผลิตพลังงาน เช่น การเผามูลฝอยให้ได้ความร้อนเพื่อทำไอน้ำและผลิตกระแสไฟฟ้า

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

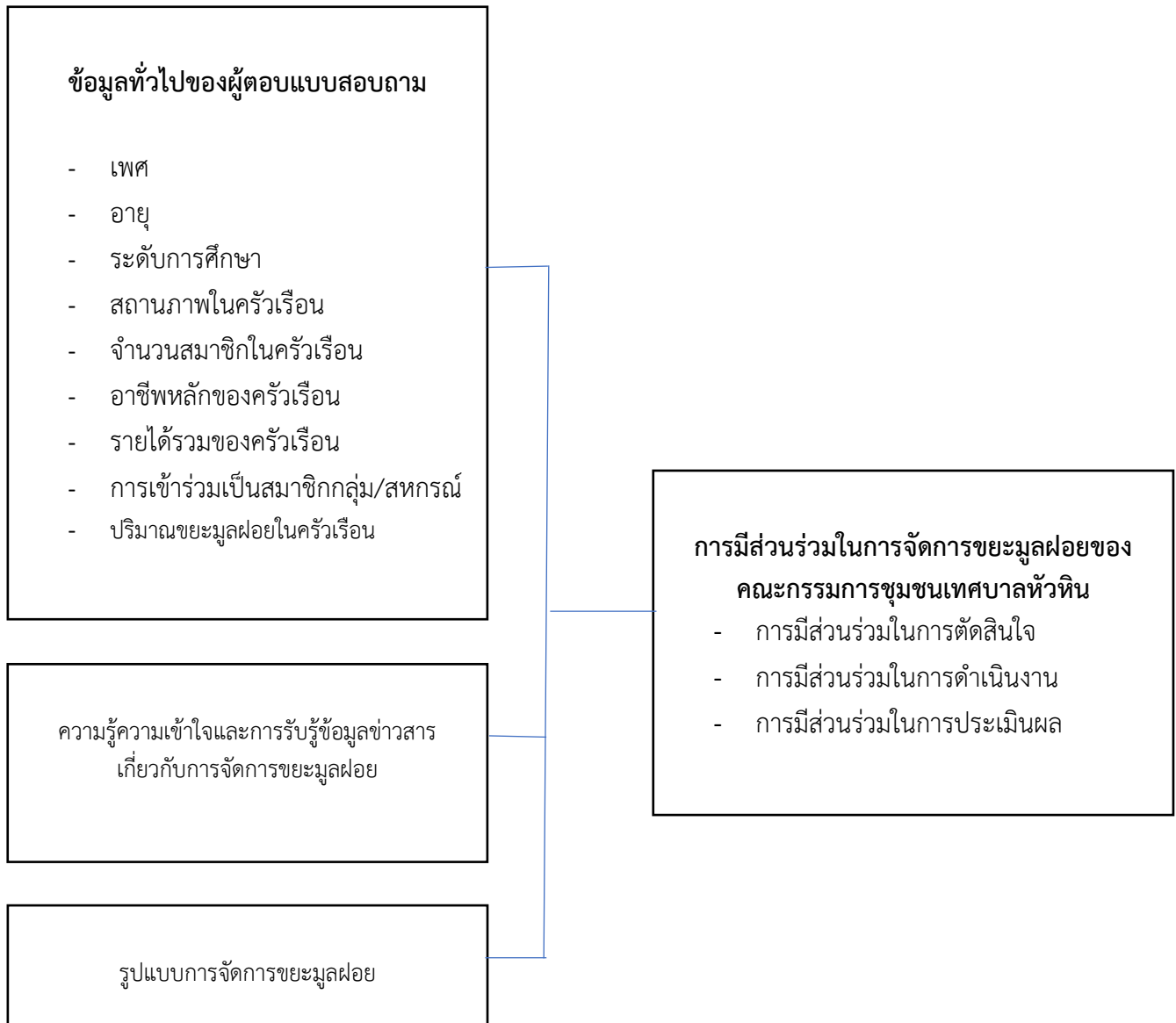
พชรวรรณ ศรีวัลย์ (2542,บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมการกำจัดขยะของประชาชนในชนบท จังหวัดนครนายก มีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษาถึงพฤติกรรมการกำจัดขยะของประชาชนในเขตชนบท จังหวัดนครนายก โดยมุ่งศึกษาพฤติกรรมในลักษณะทั่วไปของครัวเรือนในการกำจัดขยะ และความรับผิดชอบในการกำจัดขยะของครัวเรือนของประชาชนจังหวัดนครนายก และเปรียบเทียบพฤติกรรมและความรับผิดชอบในการกำจัดขยะของประชาชนในชนบท จังหวัดนครนายก พบว่า พฤติกรรมการกำจัดขยะของประชาชนในชนบท จังหวัดนครนายก อยู่ในระดับที่ “ควรปรับปรุง” ความรับผิดชอบในการกำจัดขยะในครัวเรือนอยู่ในระดับ “มาก” การเปรียบเทียบพฤติกรรมในการกำจัดขยะและความรับผิดชอบในการกำจัดขยะกับตัวแปร พบว่ามีความสัมพันธ์กับ เพศ สถานภาพของครอบครัว ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยรวมของทุกคนในครอบครัว อาชีพหลักของครอบครัว และได้เปรียบเป็นรายคู่ของแต่ละกลุ่มนั้นพบว่า เพศหญิงมีพฤติกรรมในการกำจัดขยะดีกว่า เพศชาย แม่บ้านและสมาชิกในครัวเรือนดีกว่าหัวหน้าครอบครัว ผู้ที่มีการศึกษาในระดับมัธยมต้น ขึ้นไปมีพฤติกรรม และความรับผิดชอบต่อสมาชิกที่มีการศึกษาในระดับประถมศึกษาและต่ำกว่ารายได้เฉลี่ยรวมของทุกคนในครอบครัว รายได้น้อย ดีกว่ารายได้สูง อาชีพเกษตรกรรมจะดีกว่าอาชีพค้าขายและอาชีพรับจ้าง ความคิดเห็นในการกำจัดขยะจะอยู่ในระดับปานกลาง

ชัชกุล รัตนวิบูลย์ (2543,บทคัดย่อ) ได้ศึกษาพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนใน ชุมชนเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนที่มี อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ ระยะเวลาที่อยู่อาศัยในชุมชนและรายได้เฉลี่ยในครัวเรือนแตกต่างกัน มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยแตกต่างกัน ยกเว้นปัจจัยด้านเพศ จำนวนสมาชิกในครัวเรือนของแต่ละครอบครัว สื่อต่าง ๆ และประเภทชุมชนที่อยู่อาศัยไม่มี ความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอย นอกจากนี้พบว่า ประชาชนที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยแตกต่างกัน มีความสัมพันธ์กับ พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยแตกต่างกัน

กรอบแนวคิดการวิจัย

ตัวแปรต้น

ตัวแปรตาม

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของคณะกรรมการชุมชน เทศบาลหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยแบบสอบถาม ซึ่งผู้ศึกษาได้ศึกษาแนวคิดทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกรอบแนวคิด รวมทั้งตัวแปรต่างๆ วิธีการดำเนินการศึกษาได้กำหนดขั้นตอนดังนี้

1. ระเบียบวิธีวิจัย
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ
5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เก็บข้อมูลจากคณะกรรมการชุมชน เทศบาลหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย โดยวิธีการจับฉลากจนครบจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ทำการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ คณะกรรมการชุมชนเทศบาลเมืองหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จำนวน 899 คน (เทศบาลเมือง, 2563) กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ คณะกรรมการชุมชนเทศบาลเมืองหัวหิน จากตำบลหัวหิน 718 คน ตำบลหนองแก 181 รวม 899 คน กลุ่มตัวอย่างได้จากการใช้สูตรคำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากสูตรของทาโร่ ยามาเน่ (Yamane, 1973) โดยกำหนดระดับความคลาดเคลื่อนที่ร้อยละ 0.5 ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ จำนวน 277 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ให้ใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยผู้วิจัยสร้างแบบสอบถาม มีเนื้อหาครอบคลุมวัตถุประสงค์ แนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พร้อมทั้งนำไปหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือก่อนการนำไปใช้จริง โดยแบบสอบถามแบ่งเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ศาสนา ระดับการศึกษา สถานภาพในครัวเรือน จำนวนสมาชิกในครัวเรือน อาชีพหลักของครัวเรือน รายได้รวมของครัวเรือน การเข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่ม/สหกรณ์ ปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือน

ตอนที่ 2 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับขยะมูลฝอยและการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย

ตอนที่ 3 รูปแบบการจัดการขยะมูลฝอย

ตอนที่ 4 การมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอย ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน การมีส่วนร่วมในการประเมินผล

การสร้างและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่ได้สร้างขึ้นไปทดสอบความเที่ยงตรงและความเชื่อมั่น ดังนี้

1. การหาความเที่ยงตรง (Validity) ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้สร้างขึ้นนำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความครบถ้วนและสอดคล้องกับเนื้อหาในแต่ละตัวแปร (Content Validity) ที่ตรงกับวัตถุประสงค์ของการศึกษา และนำเสนอแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา

2. การหาความเชื่อมั่น (Reliability) โดยนำแบบสอบถามนี้ไปทดลองใช้กับประชากรหรือกลุ่มตัวอย่างอื่นที่มีลักษณะใกล้เคียง จำนวน 30 ราย เพื่อคำนวณหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์ครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient)

วิธีดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. การเก็บข้อมูลจากแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปเก็บรวบรวมข้อมูลการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของคณะกรรมการชุมชน เทศบาลหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ด้วยตนเอง
2. การรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้แจกแบบสอบถามไปจำนวน 277 ชุด โดยมีแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาและมีความสมบูรณ์ 277 ชุด คิดเป็น 100 เปอร์เซ็นต์

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ โดยใช้สถิติพรรณนา (Descriptive Statistical) โดยใช้ตารางแจกแจงความถี่เป็นค่าร้อยละ (Percentage) เพื่อใช้อธิบายข้อมูลด้านบุคคล คือ เพศ อายุ ศาสนา ระดับการศึกษา สถานภาพในครัวเรือน จำนวนสมาชิกในครัวเรือน อาชีพหลักในครัวเรือน รายได้รวมในครัวเรือน ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ค่าสูงสุด(maximum) และค่าต่ำสุด(minimum) ในการอธิบายระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะของคณะกรรมการชุมชน เทศบาลเมืองหัวหิน ใช้การคำนวณช่องว่างระหว่างขั้นของอันตรภาคชั้น อธิบายแปลความหมายของค่าเฉลี่ย ได้แก่ มีส่วนร่วมมากที่สุด มีส่วนร่วมมาก มีส่วนร่วมปานกลาง มีส่วนร่วมน้อย และมีส่วนร่วมน้อยที่สุด

ผลการวิจัย

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

เพศ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนมากเป็นเพศหญิง ร้อยละ 54.5 และเพศชาย ร้อยละ 45.5

อายุ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถาม มีอายุเฉลี่ย 46 ปี อายุต่ำสุด 18 ปี อายุสูงสุด 77 ปี โดยส่วนมากมีอายุระหว่าง 36-60 ปี ร้อยละ 61.0 รองลงมา คือ อายุระหว่าง 18 - 35 ปี ร้อยละ 24.5 และ อายุ 60 ปีขึ้นไป ร้อยละ 14.5

ศาสนา พบว่าผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนมากนับถือศาสนาพุทธ ร้อยละ 97.5 รองลงมานับถือศาสนาอิสลาม ร้อยละ 1.8 และนับถือศาสนาคริสต์ ร้อยละ 0.7

ระดับการศึกษา พบว่าผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนมากมีระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น ร้อยละ 24.9 เท่ากับมัธยมศึกษาตอนปลาย ร้อยละ 24.9 รองลงมาคือ มีระดับการศึกษาปวช. ร้อยละ 19.9 ระดับการศึกษาอนุปริญญา/ปวส. ร้อยละ 11.2 และมีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี น้อยที่สุด ร้อยละ 1.1

สถานภาพสมรส พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมาก มีสถานภาพสมรส ร้อยละ 64.6 รองลงมา คือ สถานภาพโสด ร้อยละ 19.1 สถานภาพเป็นหม้าย ร้อยละ 12.3 และสถานภาพหย่าร้าง ร้อยละ 4.0

จำนวนสมาชิก พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามโดยส่วนมากมีจำนวนสมาชิกระหว่าง 3-4 คน ร้อยละ 49.8 รองลงมาคือ จำนวนสมาชิกตั้งแต่ 5 คนขึ้นไป ร้อยละ 34.0 และจำนวนสมาชิกระหว่าง 1-2 คน ร้อยละ 16.2 มีจำนวนสมาชิกเฉลี่ย 4 คน จำนวนสมาชิกต่ำสุด 1 คน จำนวนสมาชิกสูงสุด 8 คน

อาชีพ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมาก มีอาชีพหลักคือ รับจ้างทั่วไป ร้อยละ 45.2 รองลงมา คือ ค้าขาย ร้อยละ 26.0 และมีอาชีพทำการเกษตรน้อยที่สุด คือ ร้อยละ 1.4

รายได้ครัวเรือน พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามโดยส่วนมากมีรายได้ระหว่าง 15,001 – 30,000 บาท/เดือน ร้อยละ 40.8 รองลงมา คือ มีรายได้มากกว่า 30,000 บาท/เดือน ร้อยละ 30.0 และมีรายได้ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 15,000 บาท/เดือน ร้อยละ 29.2 มีรายได้ครัวเรือนเฉลี่ย 33,266 บาท/เดือน รายได้ครัวเรือนเฉลี่ยต่ำสุด 2,000 บาท/เดือน รายได้ครัวเรือนเฉลี่ยสูงสุด 300,000 บาท/เดือน

การเป็นสมาชิกกลุ่ม/สหกรณ์ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีการเป็นสมาชิกกลุ่ม/สหกรณ์ ร้อยละ 90.6 โดยส่วนมากเป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน ร้อยละ 66.8 รองลงมา คือ กลุ่มสหกรณ์การเกษตร ร้อยละ 12.6 และไม่เป็นสมาชิกกลุ่ม/สหกรณ์ ร้อยละ 9.4

ประเภทของขยะมูลฝอยในครัวเรือน พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากมีขยะมูลฝอยในครัวเรือน คือ ประเภทขยะทั่วไป ร้อยละ 31.4 รองลงมาคือ ประเภทขยะย่อยสลายได้ ร้อยละ 30.7 ประเภทขยะรีไซเคิล ร้อยละ 29.6 และขยะอันตราย ร้อยละ 8.3

ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับขยะมูลฝอยของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ในภาพรวมความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับขยะมูลฝอย มีระดับความรู้อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 0.71) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่ระดับความรู้มาก 3 อันดับแรก คือ ความรู้ด้านการคัดแยกขยะก่อนทิ้งถือเป็นการช่วยแก้ปัญหาเรื่องของสิ่งแวดล้อมในชุมชน ร้อยละ 98.2 (ค่าเฉลี่ย 0.98) รองลงมา คือ ความรู้ด้านขยะเปียก หมายถึง เศษอาหาร เช่น เศษผัก เปลือกผลไม้ ร้อยละ 96.0 (ค่าเฉลี่ย 0.96) และ ความรู้ด้านการหลีกเลี่ยงการใช้ถุงพลาสติก โฟม สามารถช่วยลดปริมาณของขยะลงได้ ร้อยละ 95.3 (ค่าเฉลี่ย 0.95) ในขณะที่มีระดับความรู้ต่ำที่สุด คือ ความรู้ด้านขยะแห้ง ร้อยละ 3.6 (ค่าเฉลี่ย 0.04)

การรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชน

พบว่า ส่วนมาก รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนจากเพื่อนบ้าน ร้อยละ 62.1 รองลงมา รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนจากผู้นำชุมชน ร้อยละ 53.8 และรับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนน้อยที่สุดจากแผ่นพับ ร้อยละ 3.6

รูปแบบเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชน

ปัจจุบันการจัดการขยะในที่พักอาศัย พบว่า ทิ้งลงถังขยะ ร้อยละ 94.2 รองลงมา คือ ทิ้งลงท่อน้ำทิ้ง ร้อยละ 5.1 และ เผาเมื่อปริมาณมาก ร้อยละ 0.7

การประสบปัญหาเกี่ยวกับการจัดการขยะ พบว่า ประสบปัญหาเกี่ยวกับการจัดการขยะ ร้อยละ 64.3 และ ไม่พบปัญหาเกี่ยวกับการจัดการขยะ ร้อยละ 35.7

การคัดแยกขยะก่อนทิ้งในปัจจุบัน พบว่า มีการแยกขยะก่อนทิ้งทุกครั้ง ร้อยละ 55.6 รองลงมา คือ มีการแยกก่อนทิ้งบางครั้ง ร้อยละ 32.1 และไม่มีการแยกขยะ ร้อยละ 12.3

เหตุผลที่แยก/ไม่แยกขยะ พบว่า อุปกรณ์หรือสถานที่ไม่มีเอื้ออำนวยต่อการคัดแยกขยะ ร้อยละ 58.1 รองลงมา คือ ไม่มีเวลามากพอในการคัดแยกขยะ ร้อยละ 48.7 ไม่มีความรู้เพียงพอ ร้อยละ 22.4 และไม่มีเวลาจำเป็นในการแยกขยะ ร้อยละ 9.0

ประเภทของขยะที่คัดแยก พบว่า คัดแยกขยะรีไซเคิล ร้อยละ 71.5 รองลงมา คือ คัดแยกขยะแห้ง ร้อยละ 58.1 คัดแยกขยะเปียก 58.1 คัดแยกขยะอันตราย ร้อยละ 26.7 และไม่ได้คัดแยกขยะ ร้อยละ 14.8

วิธีการจัดการกับขยะที่คัดแยก พบว่า นำไปขาย ร้อยละ 93.9 และ นำไปใช้ใหม่ ร้อยละ 50.2

ลำดับความรู้ที่ต้องการเกี่ยวกับการคัดแยกขยะเพิ่มเติมเรียงลำดับความต้องการจากมากไปน้อย พบว่า ต้องการรู้วิธีการแยกขยะอย่างถูกวิธีมากเป็นอันดับแรก รองลงมาคือ ต้องการรู้วิธีการลดปริมาณขยะ ต้องการรู้วิธีทำปุ๋ยหมักชีวภาพ/น้ำหมักชีวภาพจากขยะเปียก และต้องการความรู้ในการนำวัสดุเหลือใช้มาประยุกต์ใช้ใหม่ ตามลำดับ

ระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอย ในภาพรวมทุกด้านพบว่า ระดับการมีส่วนร่วม อยู่ในระดับน้อย (ค่าเฉลี่ย 2.60) เมื่อพิจารณาในรายด้าน อธิบายรายละเอียดได้ดังนี้

ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ในภาพรวมระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 2.68) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่ามีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ได้เข้าร่วมการตัดสินใจและรวมกลุ่มเพื่อกำหนดระเบียบ/กฎเกณฑ์ในการจัดการเกี่ยวกับขยะ (ค่าเฉลี่ย 2.77) ได้เข้าร่วมรับฟังการชี้แจงของหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อเป็นข้อมูลในการตัดสินใจร่วมปรับปรุงดำเนินการเกี่ยวข้องกับปัญหาขยะในชุมชน (ค่าเฉลี่ย 2.75) ได้รับโอกาสในการเข้าร่วมหารือเพื่อแก้ไขปัญหาของคณะกรรมการดำเนินงานกลุ่มที่เกี่ยวกับการจัดการขยะ (ค่าเฉลี่ย 2.67) เข้าร่วมการประชุมประจำเดือนเพื่อรับทราบผลการดำเนินงานเกี่ยวกับการจัดการขยะของกลุ่ม (ค่าเฉลี่ย 2.65) และมีส่วนร่วมน้อยที่สุด คือ การตัดสินใจในการวางแผนการพัฒนาชุมชนอย่างสม่ำเสมอ (ค่าเฉลี่ย 2.53)

ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ในภาพรวมมีระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อย (ค่าเฉลี่ย 2.56) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่ามีส่วนร่วมในระดับน้อยได้แก่ มีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายในการจัดการปัญหา ได้แก่ การแก้ไขปัญหาขยะในชุมชน (ค่าเฉลี่ย 2.60) มีส่วนร่วมในการกำหนดวิธีการจัดการและการกำจัดขยะอย่างมีประสิทธิภาพ (ค่าเฉลี่ย 2.52) มีส่วนร่วมในการเข้าร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการจัดการขยะของคณะกรรมการชุมชนอย่างสม่ำเสมอ (ค่าเฉลี่ย 2.51) มีส่วนร่วมในการศึกษาดูงานการจัดการขยะที่ใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ในการแก้ไขปัญหา (ค่าเฉลี่ย 2.48) และ มีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลางในประเด็นการได้มีส่วนร่วมในการประสานงานและการขอความช่วยเหลือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ระดับการ (ค่าเฉลี่ย 2.67)

ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ในภาพรวมมีระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อย (ค่าเฉลี่ย 2.55) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อยในทุกข้อ เรียงลำดับดังนี้ มีส่วนร่วมในการประเมินผลและติดตามการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานของกลุ่ม (ค่าเฉลี่ย 2.60) มีส่วนร่วมในการ ประเมินผลในการติดตามการดำเนินงานของคณะกรรมการชุมชน (ค่าเฉลี่ย 2.59) มีส่วนร่วมในการประเมินผลความพึงพอใจของชุมชนต่อการจัดการขยะ (ค่าเฉลี่ย 2.54) มีส่วนร่วมในการประเมินผลในการติดตามการพัฒนาแบบ/วิธีการในการจัดการขยะ (ค่าเฉลี่ย 2.52) เท่ากันกับ มีส่วนร่วมในการติดตามผลสำเร็จในการดำเนินงานเพื่อนำมาพัฒนาในการดำเนินงานของกลุ่มครั้งต่อไป (ค่าเฉลี่ย 2.52)

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุเฉลี่ย 46 ปี ส่วนมากนับถือศาสนาพุทธ มีระดับการศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น มีสถานภาพสมรส มีจำนวนสมาชิกระหว่าง 3-4 คน มีอาชีพหลักคือ รับจ้างทั่วไป มีรายได้ระหว่าง 15,001 – 30,000 บาท/เดือน มีการเป็นสมาชิกกลุ่ม/สหกรณ์ และประเภทของขยะมูลฝอยในครัวเรือน คือ ประเภทขยะทั่วไป

ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับขยะมูลฝอย

ในภาพรวมความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับขยะมูลฝอย มีระดับความรู้ที่อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่ระดับความรู้มาก 3 อันดับแรก คือ ความรู้ด้านการคัดแยกขยะก่อนทิ้งถือเป็นการช่วยแก้ปัญหาเรื่องของสิ่งแวดล้อมในชุมชน รองลงมา คือ ความรู้ด้านขยะเปียก หมายถึง เศษอาหาร เช่น เศษผัก เปลือกผลไม้ และ ความรู้ด้านการหลีกเลี่ยงการใช้ถุงพลาสติก โฟม สามารถช่วยลดปริมาณของขยะลงได้ ในขณะที่มีระดับความรู้ที่น้อยที่สุด คือ ความรู้ด้านขยะแห้ง

การรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชน

การรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชน พบว่า ส่วนมาก รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนจากเพื่อนบ้าน รองลงมา รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนจากผู้นำชุมชน และรับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนน้อยที่สุดจากแผ่นพับ

รูปแบบเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชน

การจัดการขยะในที่พักอาศัย พบว่าทิ้งลงถังขยะ รองลงมา คือทิ้งลงท่อน้ำทิ้ง และเผาเมื่อปริมาณมาก

การประสบปัญหาเกี่ยวกับการจัดการขยะ พบว่า ประสบปัญหาเกี่ยวกับการจัดการขยะ และไม่พบปัญหาเกี่ยวกับการจัดการขยะ

การคัดแยกขยะก่อนทิ้งในปัจจุบัน พบว่า มีการแยกขยะก่อนทิ้งทุกครั้ง รองลงมา คือ มีการแยกก่อนทิ้งบางครั้ง และไม่มีแยกขยะ

เหตุผลที่แยก/ไม่แยกขยะ พบว่า อุปกรณ์หรือสถานที่ไม่มีเอื้ออำนวยต่อการคัดแยกขยะ รองลงมา คือ ไม่มีเวลามากพอในการคัดแยกขยะ ไม่มีความรู้เพียงพอ และไม่มีเวลาจำเป็นในการแยกขยะ

ประเภทของขยะที่คัดแยก พบว่า คัดแยกขยะรีไซเคิล รองลงมา คือ คัดแยกขยะแห้ง คัดแยกขยะเปียก คัดแยกขยะอันตราย และมีบางส่วนไม่ได้คัดแยกขยะ

วิธีการจัดการกับขยะที่คัดแยก พบว่า นำไปขาย และนำไปใช้ใหม่

ลำดับความรู้ที่ต้องการเกี่ยวกับการคัดแยกขยะเพิ่มเติมเรียงลำดับความต้องการจากมากไปน้อย พบว่า ต้องการรู้วิธีการแยกขยะอย่างถูกวิธีมากเป็นอันดับแรก รองลงมาคือ ต้องการรู้วิธีการลดปริมาณขยะ ต้องการรู้วิธีทำปุ๋ยหมักชีวภาพ/น้ำหมักชีวภาพจากขยะเปียก และต้องการความรู้ในการนำวัสดุเหลือใช้มาประยุกต์ใช้ใหม่

การอภิปรายผลการวิจัย

จากการสรุปผลการศึกษารื่อง การมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของคณะกรรมการชุมชน เทศบาลเมืองหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ มีประเด็นสำคัญที่จะนำมาอภิปรายผลดังนี้

ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับขยะมูลฝอย

ในภาพรวมความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับขยะมูลฝอย มีระดับความรู้อยู่ในระดับมาก คือ ความรู้ด้านการคัดแยกขยะก่อนทิ้งถือเป็นการช่วยแก้ปัญหาเรื่องของสิ่งแวดล้อมในชุมชน ความรู้ด้านขยะเปียก หมายถึง เศษอาหาร เช่น เศษผัก เปลือกผลไม้ และ ความรู้ด้านการหลีกเลี่ยงการใช้ถุงพลาสติก โฟม สามารถช่วยลดปริมาณของขยะลงได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วรธนา สมศรีและสุกิจ ขอเชื้อกลาง (2554) ได้ทำการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย กรณีศึกษาคณะกรรมการบริหารส่วนตำบลอรุณภูมิ อำเภอเมือง พิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก ผลการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความรู้ความเข้าใจในการจัดการขยะมูลฝอยอยู่ในระดับสูง โดยมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับขยะประเภทเศษอาหาร เศษผักและผลไม้ การรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับ การจัดการขยะมูลฝอยคิดเป็นร้อยละ 65.50

รูปแบบเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชน

รูปแบบการจัดการขยะในที่พักอาศัยพบว่าทิ้งลงถังขยะเป็นส่วนใหญ่ในขณะที่ยังคงประสบปัญหาเกี่ยวกับการจัดการขยะ โดยระบุว่ามีการคัดแยกขยะก่อนทิ้งและไม่แยกขยะโดยระบุเหตุผลที่แยก/ไม่แยกขยะ พบว่า อุปกรณ์หรือสถานที่ไม่มีเอื้ออำนวยต่อการคัดแยกขยะ ไม่มีเวลามากพอในการคัดแยกขยะ ไม่มีความรู้เพียงพอ โดยความรู้ที่ต้องการเกี่ยวกับการคัดแยกขยะ พบว่า ต้องการรู้วิธีการแยกขยะอย่างถูกวิธีมากเป็นอันดับแรก รองลงมาคือ ต้องการรู้วิธีการลดปริมาณขยะ ต้องการรู้วิธีทำปุ๋ยหมักชีวภาพ/น้ำหมักชีวภาพจากขยะเปียก และต้องการความรู้ในการนำวัสดุเหลือใช้มาประยุกต์ใช้ใหม่ ซึ่งจากผลการศึกษาในประเด็นอุปกรณ์หรือสถานที่ไม่มีเอื้ออำนวยต่อการคัดแยกขยะนั้นจะเห็นได้ว่าแม้เทศบาลมีการบริหารจัดการที่ดีโดยการให้บริษัทเอกชนเข้ามารับช่วงในการจัดการนำขยะไปกำจัดแล้วก็ยังคงส่งผลกระทบต่อปัญหาการจัดการขยะในระยะยาวต่อไป

ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ จะเห็นได้ว่าในภาพรวมระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง โดยเมื่อพิจารณาในประเด็น การได้เข้าร่วมการตัดสินใจและรวมกลุ่มเพื่อกำหนดระเบียบ/กฎเกณฑ์ในการจัดการเกี่ยวกับขยะ ได้เข้าร่วมรับฟังการชี้แจงของหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อเป็นข้อมูลในการตัดสินใจร่วมปรับปรุงดำเนินการเกี่ยวข้องกัปัญหาขยะในชุมชน การได้รับโอกาสในการเข้าร่วมหารือเพื่อแก้ไขปัญหามาของคณะกรรมการ

ดำเนินงานกลุ่มที่เกี่ยวกับการจัดการขยะ รวมทั้งการเข้าร่วมการประชุมประจำเดือนเพื่อรับทราบผลการดำเนินงานเกี่ยวกับการจัดการขยะของกลุ่ม ทำให้คณะกรรมการชุมชนได้มีโอกาสที่จะแลกเปลี่ยนเรียนรู้และตัดสินใจจึงส่งผลให้การมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของแนวคิดการมีส่วนร่วมของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (2552 : 14) ในประเด็นร่วมตัดสินใจ ที่หมายถึง ประชาชนมีส่วนร่วมตัดสินใจในนโยบาย โครงการ/กิจกรรมต่างๆ ที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการ แต่อย่างไรก็ตามคณะกรรมการชุมชนยังคงมีส่วนร่วมน้อยในด้านการตัดสินใจในการวางแผนการพัฒนาอย่างสม่ำเสมอซึ่งอาจมองได้ว่าคณะกรรมการอาจไม่มีเวลามากพอในการร่วมบริหารจัดการกลุ่มเนื่องจากยังคงมีภาระในการประกอบอาชีพซึ่งแสดงได้จากรายได้ของคณะกรรมการมีรายได้ระหว่าง 15,001 – 30,000 บาท/เดือน เท่านั้น

การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน จะเห็นได้ว่าในภาพรวมมีระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อย ในการกำหนดเป้าหมายในการจัดการปัญหา ได้แก่การแก้ปัญหาขยะในชุมชน การกำหนดวิธีการจัดการและการกำจัดขยะอย่างมีประสิทธิภาพ หรือการเข้าร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการจัดการขยะของคณะกรรมการชุมชนอย่างสม่ำเสมอ ตลอดจนมีส่วนร่วมในการศึกษาดูงานการจัดการขยะที่ใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ในการแก้ไขปัญหา โดยประเด็นการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานนี้คณะกรรมการอาจคิดว่าเป็นหน้าที่โดยตรงของเทศบาลในการบริหารจัดการที่เกี่ยวข้องกับการจัดการขยะในชุมชนตามบทบาทหน้าที่อยู่แล้วจึงส่งผลให้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานค่อนข้างน้อย ซึ่งมีความขัดแย้งกับ พิศิพร ทัศนาศและโชติ บดีรัฐ (2558) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตพื้นที่เทศบาลนครพิษณุโลก ผลการวิจัยพบว่า ด้านการมีส่วนร่วมรับรู้สถานการณ์และสภาพปัญหาในการดำเนินงานประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการขยะในระดับมาก และตระหนักถึงความสำคัญในการจัดเก็บขยะที่ถูกต้อง

การมีส่วนร่วมในการประเมินผล ในภาพรวมมีระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อย ในประเด็นมีส่วนร่วมในการประเมินผลและติดตามการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานของกลุ่ม มีส่วนร่วมในการประเมินผลในการติดตามการดำเนินงานของคณะกรรมการชุมชน มีส่วนร่วมในการประเมินผลความพึงพอใจของชุมชนต่อการจัดการขยะ มีส่วนร่วมในการประเมินผลในการติดตามการพัฒนาแบบ/วิธีการในการจัดการขยะ และมีส่วนร่วมในการติดตามผลสำเร็จในการดำเนินงานเพื่อนำมาพัฒนาในการดำเนินงานของกลุ่มครั้งต่อไป โดยในประเด็นการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ไม่เป็นไปตามแนวทางการศึกษาของ อรทัย ก๊กผล (2548) การร่วมประเมินผลกล่าวคือสิ่งที่ประชาชนควรร่วมติดตามผลการปฏิบัติงานขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นและร่วมทำการประเมินว่าการดำเนินงานสอดคล้องกับความต้องการของชุมชนมากน้อยเพียงใด ซึ่งจากผลการศึกษาก็เห็นได้ว่าคณะกรรมการชุมชนไม่เข้าร่วมในการประเมินผลในกิจกรรมต่างๆ ระดับการมีส่วนร่วมจึงน้อย

ข้อเสนอแนะจากการทำวิจัย

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ควรมีการประชุมสัมพันธเพื่อให้ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชน ให้กับคณะกรรมการชุมชนและประชาชนในทุกระดับภายในชุมชน เนื่องจากปัญหาการจัดการขยะเป็นปัญหาใหญ่ของเทศบาล โดยมีสาเหตุมาจากการเพิ่มขึ้นของประชากรและการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตในการดำรงอยู่ แม้ว่าในปัจจุบันเทศบาลจะแก้ปัญหาด้วยการใช้บริษัทเอกชนมาดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหาก็ตามแต่อาจไม่เพียงพอ ดังนั้นจึงควรมีการให้ความรู้ในการจัดการขยะ รวมทั้งควรมีการประชุมสัมพันธอย่างต่อเนื่องเพื่อการแก้ปัญหาในระยะยาวต่อไป

2. ควรมีการสร้างและกระตุ้นให้คณะกรรมการชุมชนและประชาชนเห็นถึงความสำคัญและความจำเป็นของการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาและจัดการปัญหาด้วยกระบวนการเข้ามามีส่วนร่วม เนื่องจากกระบวนการมีส่วนร่วมจะช่วยตอบโจทย์ในการแก้ไขปัญหาในการจัดการขยะของชุมชนได้ รวมทั้งสร้างความตระหนักให้ชุมชนได้เห็นถึงความสำคัญ ความจำเป็น ในการแก้ไขปัญหาของชุมชนอย่างเร่งด่วน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำการศึกษาถึงรูปแบบการจัดการขยะของชุมชนในงานวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อนำข้อมูลมาเพื่อประกอบในการวางแผนการดำเนินการจัดการฝึกอบรมให้ความรู้กับคณะกรรมการและประชาชนอย่างต่อเนื่อง
2. ควรทำการศึกษาเพิ่มเติมในเรื่องของการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะ โดยศึกษาทั้งในส่วนของเทศบาล คณะกรรมการ และชุมชน เพื่อนำข้อมูลมาใช้ในการประกอบการตัดสินใจในการร่วมแก้ไขปัญหาการจัดการขยะที่จะเกิดขึ้นในระยะต่อไป

บรรณานุกรม

- กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. (2558). **มลพิษจากขยะมูลฝอยในชุมชน**. กรุงเทพฯ : [ม.ป.พ.]
- กรมควบคุมมลพิษ. (2551). **แนวทางการลด คัดแยก และใช้ประโยชน์ขยะมูลฝอย**, สำนักจัดการกากของเสียและสารอันตราย
- กรมควบคุมมลพิษ. (2558). **ขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล**. เข้าถึงได้จาก http://www.pcd.go.th/info_serv/waste.html
- กรรณิการ์ ชูพันธ์. (2554). **การศึกษาระบบการจัดการขยะมูลฝอย** เทศบาลนครปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี. มหาวิทยาลัยศิลปากร บัณฑิตวิทยาลัย
- ปิยชาติ ศิลปสุวรรณ. (2557). **ขยะมูลฝอยชุมชน ปัญหาใหญ่ที่ประเทศกำลังเผชิญ**. เข้าถึงได้จาก <http://nrei.rmutsv.ac.th/sites/default/files/poposal/.PDF>
- วิชัย โสสุวรรณจินดา. (2558). **มาตรการทางกฎหมายในการจัดการขยะมูลฝอยของประเทศไทย**. วารสารการจัดการสิ่งแวดล้อม, 11(2), 76-89.
- อนิณ อรุณเรืองสวัสดิ์. (2559). **ขยะกำลังจะล้นโลก ตอนที่ 2**. จักรกระแสเศรษฐกิจสีเขียว, 2(1), 2-4
- สมาคมพัฒนาคุณภาพสิ่งแวดล้อม. (2559). **ความหมาย/ประเภท/องค์ประกอบและสาเหตุของขยะ มูลฝอย**. เข้าถึงได้จาก <http://adeq.or.th/category/knowhow/knowledge/garbage/>
- ปุระชัย เปี่ยมสมบูรณ์. **ระเบียบวิธีวิจัยทางวิทยาศาสตร์สังคม : การสังเคราะห์และบูรณาการ**. 2529 ปรึมาจาก Krejcie, R.V.,and Morgan D.W. " Determining Sample Size for Research Activities. " Psychological measurement (1970) : 607-610,อ้างถึงใน สุจิตรา บุญยรัตพันธุ์. ระเบียบวิธีวิจัยทางรัฐประศาสนศาสตร์ 2534: 176-177
- จริญญา จันทร์ทรง. 2555. **การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อ การพัฒนาท้องถิ่นในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองแสงใหญ่ อำเภอโขงเจียม จังหวัด อุบลราชธานี**
- ทรงวุฒิ เรื่องวาทศิลป์. 2550. **การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาในพื้นที่บริการของโรงเรียนล้อมแรดวิทยา อำเภอเถิน จังหวัดลำปาง**. (วิทยานิพนธ์การบริหารการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ไพบูลย์ วัฒนศิริธรรม และพรรณทิพย์ เพชรมาก. 2551. **การบริหารสังคม ศาสตร์แห่งศตวรรษเพื่อสังคมไทย และสังคมโลก**. กรุงเทพฯ: สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน.
- เมตต์ เมตต์การุณจิต. 2553. **การบริหารจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วม: ประชาชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และราชการ**. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: บุ๊คพอยท์.
- แมคเกรเกอร์ . 1960. **ทฤษฎีของเฮอิร์ซเบอร์ก (Herzberg and other.)** แหล่งที่มา : <http://aumnuychai.blogspot.com/2013/09/herzberg-and-other.html>

ยูวัฒน์ วุฒิเมธี.2547.กระบวนการมีส่วนร่วม แหล่งที่มา :

http://learningofpublic.blogspot.com/2016/02/blog-post_79.html

อภิญา กังสนารักษ์. 2544. รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในองค์กรที่มีประสิทธิผลระดับคณะ
ของสถาบันอุดมศึกษา. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อัศววิทย์ เดชารัตนชาติ. 2550. การศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมในการพัฒนา ท้องถิ่นของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอสำโรง จังหวัดอุบลราชธานี

สันติชัย เอื้อจงประสิทธิ์. 2551. สาระสำคัญของการมีส่วนร่วมของบุคลากร. กรุงเทพฯ : สามเจริญ.
พาณิชย์.

สุชาติ จักรพิสุทธิ์. 2547. “การศึกษาทางเลือกของชุมชน.” วารสารศึกษาศาสตร์. 6(20) : 35.

สุธี วรประดิษฐ์.2553. การมีส่วนร่วมของชุมชนงานสารสนเทศสำนักงานส่งเสริม การศึกษานอกระบบและ
การศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดตราด : สำนักงาน การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
จังหวัดตราด.

ยูวัฒน์ วุฒิเมธี.2547.กระบวนการมีส่วนร่วม แหล่งที่มา :

http://learningofpublic.blogspot.com/2016/02/blog-post_79.html

วิไลลักษณ์ สุวจิตตานนท์.2552. การมีส่วนร่วมของประชาชนในแผนพัฒนาท้องถิ่นด้านการท่องเที่ยวของ
เทศบาลเมืองชะอำ อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี

ประยูร ศรีประสาธน์. 2542. วิจัยปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของ

คณะกรรมการการศึกษาประจำโรงเรียนประถมศึกษา. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

นุสรุา พันธรักษ์. 2555.การศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการ พัฒนาท้องถิ่น: กรณีศึกษาพื้นที่
ตำบลคลองจุกกระเฉง อำเภอเมืองฉะเชิงเทรา จังหวัดฉะเชิงเทรา

นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์.2527. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา.กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์
มหาวิทยาลัยมหิดล.

บุญญารัตน์ เครือวัลย์.2555.การมีส่วนร่วมของเกษตรกรในการจัดการน้ำชลประทานโครงการส่งน้ำและ
บำรุงรักษายางมณี.วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

บุญเลิศ จิตตั้งพัฒนา .2548. การพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน.กรุงเทพฯ: เพรส แอนด์ ดีไซน์.

สารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน ฉบับที่ 15. (2534). ขยะมูลฝอย, โครงการสารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน

รูปนัท จุลวงษ์. (2553). แนวทางการบริหารจัดการขยะมูลฝอยเพื่อมุ่งสู่ชุมชนไร้ถัง กรณีศึกษาเทศบาล

ตำบลพนา อำเภอพนา จังหวัดอำนาจเจริญ. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ คณะสังคมสงเคราะห์

พชรวรรณ ศรีวัลย์. (2542). พฤติกรรมกรำจัดขยะของประชาชนในชนบทจังหวัดนครนายก. : [ม.ป.พ.].

ชัชกุล รัตนวิบูลย์. (2543). พฤติกรรมกรำจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในชุมชนเขตสายไหม

กรุงเทพมหานคร : [ม.ป.พ.]

สุพจน์ ทรัพย์ผดุงชนม์. (2546). พฤติกรรมกรำมีส่วนร่วมของประชาชนในการกรำจัดขยะมูลฝอย เทศบาล

ตำบลบ้านฉาง อำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง : [ม.ป.พ.]

ศิริศักดิ์ บุญไชยแสน. (2553). ความรู้และการมีส่วนร่วมในการจัดการมูลฝอยของประชาชนในเขตองค์การ

บริหารส่วนตำบลโคกสะอาด อำเภอฆ้องชัย จังหวัดกาฬสินธุ์. สำนักงานสาธารณสุข อำเภอฆ้องชัย

จังหวัดกาฬสินธุ์

พิภัทร แสงสินธุศร. (2549). พฤติกรรมกรำจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลนครภูเก็ต

จังหวัดภูเก็ต. มหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ

- วรรณนา สมศรีและสุกิจ ขอเชื้อกลาง. (2554). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย
กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลอรัญญิก อำเภอเมืองพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก. มหาวิทยาลัยนเรศวร
คณะสังคมศาสตร์
- ปภาวิน เติตขุนทด. (2554). พฤติกรรมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชน ขององค์การบริหาร
ส่วนตำบลสำนักตะคร้อ อำเภอเทพารักษ์ จังหวัดนครราชสีมา. สำนักวิชาวิศวกรรมศาสตร์ สาขาวิชา
วิศวกรรมโยธา
- ดวงใจ ปินตามูล. (2555). การจัดการขยะมูลฝอยแบบมีส่วนร่วมของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบล
บ้านโศก อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์. มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ สาขาวิชาการบริหารการ
ปกครองท้องถิ่น
- พิศิพร ทัดนาและโชติบดีรัฐ. (2558). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตพื้นที่
เทศบาลนครพิษณุโลก. มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น
- Department of local government. (2006). **Laws relating to the administration of local
public administration units.** Bangkok: local printing.
- Cohen, J.M., & Uphoff, N.T. 1981. **Rural Development Participation: Concept and
Measure for Project Design Implementation and Evaluation:** Rural Development
Committee Center for international Studies. New York: Cornell University Press.